

Hor oin-hartuta, lusismoari bere irrealismoa salatzen diote, gaurko errealitatea ez atzematean ezezik, baita hizkuntzaren historia bera miatzean ere.

Lusistek, berriz, bi hizkuntzak nortasun berekoak ikusten dituztenez, ezin dute konprenitu nola bazter litekeen portugesak eskaintzen duen etorkizun segurtatu hori. Eskuin-jokoan tranpa bat ikusten dute oraingo arau ofizialetan: APren arauak dira, esaten da. Horien bidez, benetako irtenbide ez-espainiar bati ahalbide guztiak ito nahi zaizkio, hizkuntza azkenik berriz ere kale itsu batera eramateko asmoz.

Arrazoiak nork, galde lezake irakurleak. Gerra guztietan bezala, arrazoiak irabazleak. Baina, hemendik eta oraindik, nik ez dut ikusten galegoaren indar sozialak orekatuta dauden, ala benetan dagoeneko alde batera jo duten. Indar horien soziografia bat ezagutzea ez zaigu, gainera, kanpotik erraza gertatzen. Izan ere, Galiziatik kanpoko soziolinguistika-bilkuretan badirudi lusistek dutela presentziarik biziena; baina ez dago dudarik hizkuntzaren Erakunde nagusi eta boteretsuenek badutela jadanik (Akademia-Unibertsitatea-Gobernua) estandarizazio-proposamen landu bat eta baita berau ezartzeko boterea ere. Galegoaren gorputz kultural eragileak zenbateraino beretu(ko) du proposamen ofizial hori? Horra galiziarrek ere asmatu nahi luketen erantzuna. ■ *Joanes Goia*

Zer gertatzen da hitzaldiekin?

Udaberririo bezala, aurten ere sasoi berean herrietako hitzaldiak ugalduta dira bazterretan. Hitzaldiak eta mahainguruak, berdin da. Horietako batzutan ibiltzea tokatu zait, eta beste askoren berri jakin dut.

Nik uste, konstatazio bat egin beharrean aurkitzen garena: euskal kultura eta euskara gai hartuta ematen diren hitzaldiek arrakasta txikia dute. Aldamenetik esaten didate, euskal kulturari buruzkoetan bakarrik ez dela gertatzen hori. Gaitz-erdi, esan behar al da?

Entzuleriak muzin egin al dio hitzaldi-sistemari? Oro har, honela ematen du. Arrakasta izan duen kasu bat edo beste aipa daiteke, baina salbuespen gisa hartu beharrekoak dira nire ustez.

Erru bila hasita, batek ez daki zer pentsatu.

Antolatzaileena al da errua? Organizazio txarra? Publizitatekerik ez?

Hizlariengan ote dago gakoa? Ez ote tamainarik?

Gaiek ez al dute erakarmenik?

Aitor dezagun: publikoa erakartzea ez dugu lortzen, garai batean bezala. Joanak joan. Hitzaldien urre-aroa joana da. Tokitan daude garai bateko ametsak, proiektuak eta egitarauak! Hitzaldi solteetatik astealdietara igaro ginen, gero hamabostaldietara eta behin baino gehiagotan hilabetealdi eta ikastaroetara. Herri mailako Unibertsitate txikia egiteko ametsik ez zen falta tartean.

1975 aldean hasita, urte horietan, beheraldi izugarria izan zuten herrietako kultur hitzaldiek. Hitzaldi eta mahainguru politikoak nagusitu ziren. Gerora, susperralditxo bat izan dute atzera hitzaldi kulturalak, ñaina, ikusten denez, nahikoa artifiziala: hitzaldiak ugaltu dira, baina ez publikoa.

Gaur gauzak dauden bezala, hitzaldien sistema honi degradatzearen arriskua ikusten diot. Alegia, «kunplitzearekin» konformatzea protagonistak (antolatzaileak zein hizlariak): konpromisoa bete eta kitto.

Eta kritika egiten hasita, programazio gutxiegi sumatzen dut nik: erakunde, elkarte eta talde askok urtean zeharko egitaraurik gabe jokatzen dute, urtez-urte burutuz joateko plangintza orokorrik gabe, hitzaldi edo astealdi kultural horiekin zer lortu nahi den argiegi jakin gabe. Ez programaziorik, ez koordinaziorik dago, zoritxarrez.

Galdera-sail bat egiteko asmotan hasi naiz idazten, eta konuratzeke kritikara lerratu naiz. Berdin dio. Baina berriz galdetzen dut: Zer gertatzen da hitzaldiekin? Egoeraren analisi eta diagnosi bat egin beharko genukeela iruditzen zait. Uste dut, galdetzekoa dela zein eginkizun betetzen duten gaur kultur astealdiek, hitzaldiek. Zertarako antolatzen diren. Zer gai erabiltzen den. Eta abar.

Animatzen al da inor? ■ *Joan Altzibar.*

«Consumiciones en autóctono»

Nork esan zuen Espainian gure arazo politikoak bakarrik aipatzen dituztela? Azkenaldi honetan ahalegin handia egiten ari dira komunikabide espainolak gure errealitatea bere osotasunean ezagutzera emateko: errealitate politikoa, soziala, kulturala, linguistikoa.